

Південна Пальміра, столиця гумору, перлина біля моря – це все неофіційні назви Одеси, водночас і міста-героя, і міста-курорту, міста-трудівника, і міста розваг та відпочинку. Міста дивовижної долі з багатою історією та своєрідним вінтажним шармом.

Олександр МАЛІЄНКО

Галопом по Одесі

Знайомлячись нині з «перлиною біля моря», важко навіть уявити, що в не такому вже далекому минулому, трохи більш як два століття тому, тут було геть непридатне для життя місце – без питної води та рослинності, з неродючими ґрунтами, над якими повсякчас здіймалася курява, складним рельєфом місцевості та іншими, м'яко кажучи, природними незручностями. Тож Йосиф Дерibas (італієць іспанського походження Хосе де Рібас), якого вважають засновником Одеси, був неабияким відчайдухом, обравши це місце для облаштування гавані й будівництва міста, в підмурки якого 1794 року й забили перші палі.

Контингент перших забудовників – монолітна сув'язь волі та заповзятості попри всю строкатість біографій і доль... Їхали звідусіль, бо, хоч труднощів і вистачало, умови приваблювали. Тим, хто тут поселявся, давали «підйомні» з державної скарбниці, до того ж на десять років звільняли від податків. Ще й гроші тут, як то кажуть, лежали під ногами (й не тільки в переносному розумінні слова). Навіть непролазна багнюка, що вкривала вулиці після дощу, давала можливість підзаробити: кмітливі одесити бралися переносити перехожих на ходулях. За відповідну плату, зрозуміло.

Приїздили в Одесу й за ковтком свободи, бо тут без будь-яких національних та інших обмежень дозволяли займатися всіма видами діяльності. А створення порто-франко збільшило товаропотік завдяки безмитному вивезенню та ввезенню товарів. Певно, за таких складних умов саме економічні переваги та свободи дали можливість за короткий в історичному вимірі проміжок часу постати великому місту, котре, за словами одеських знавців, вважалось в Російській імперії четвертим за статусом – після Москви, Петербурга й Варшави.

Постійне долання перешкод і виробило у місцевих мешканців таку рису, як уміння знаходити вихід із будь-якого становища. А потреба в цьому виникає постійно, як у далекому минулому, так і нині.

Про ці та багато інших історичних аспектів розвитку Одеси дізналися від екскурсодів учасники прес-туру, організованого департаментом культури і туризму Одеської міськради за сприяння Одеської регіональної організації Національної спілки журналістів України.

Напередодні курортного сезону приводом для цього заходу стала не підготовка до його відкриття, а презентація проекту «Одеса-365», який доводить, що поняття «сезон»,

як і «міжсезоння», вже час... вилучати з лексику, бо Одеса – місто цілорічного відвідування. Дводенний тур дав змогу вкотре переконатися, що для гостей Одеса цікава не лише морем і оздоровницями. Це культурний центр із величезною кількістю музеїв, історичних і архітектурних пам'яток, виставок, галерей, театрів, з безперервними фестивалями, конкурсами, авторськими вечорами, святами. Насичена програма заходу не могла охопити й децимі всіх туристичних принад, тому акцент зробили на одну з них – музеї. Але щоб побувати в усіх, знадобилося б тижнів зо два, тому здебільшого нам показали лише недавно відкриті.

Муніципальний музей-квартира Леоніда Утьосова почав приймати відвідувачів ще до його офіційної реєстрації. Ось такий зацікавлений і діловий підхід демонструють одесити: якщо є, що показати, й люди хочуть, то навіщо чекати, коли завершаться паперові процедури? Аби облаштувати музей-квартиру, де народився й виріс знаменитий співак і артист, міська влада потурбувалася, щоб викупити приміщення в нинішнього власника житла, відремонтувати його й упорядкувати двір. Сусіди поставилися доброзичливо й зацікавлено. Науковець Валентина Лись, яка навідується до музею-квартири зустрічати гостей і екскурсантів, згадує, що коли готувалася експозиція, мешканці прилеглого будинку, щойно побачивши її, обов'язково пропонували свою допомогу. Нині відомі виконавці, буваючи в Одесі, не оминають нагоди завітати на цю адресу. Й тоді заввичай тихий одеський дворик перетворюється на своєрідну сцену, де мешканці сусідніх будинків оточують колом і довго не відпускають учасників імпровізованого концерту...

Якщо ви пов'яжете українське козацтво лише із Запорозькою Січчю, то неабияк помиляєтесь. В Одесі є вулиця Чорноморського козацтва. А на ній – Музей історії розвитку українського козацтва. Побувавши тут, переконаєтесь, що і в Одесі творилися яскраві сторінки козацької історії. До того ж може стати безпосереднім учасником відтворення старовинних обрядів і звичаїв. Громадська організація своїми силами створила й утримує музей, однак певний внесок зробила і міська влада, установивши орендну плату за приміщення на одну гривню.

Вид на морський вокзал

Одеський оперний театр

Пам'ятник Дюку

Кожний музей – то нова оригінальна ідея, різні підходи й інтереси, різні статуси. Крім музеїв державних, комунальних і на громадських засадах, в Одесі набувають поширення приватні музейні експозиції. Таким є, наприклад, Музей вогню. Якщо вірити презентаційним матеріалам, він перший і єдиний у світі й має унікальну колекцію запальних предметів з часів Леонардо да Вінчі.

Нам пощастило ознайомитися з музеями не тільки на різні вподобання, а й смаки (у прямому розумінні), бо відвідини завершувалися дегустацією. Це Музей шоколаду й Музей коньячної справи Шустова.

Ознайомившись із програмою прес-туру, ми чекали, що його центральним заходом стане «круглий стіл» на тему «Одеса-365 (місто цілорічного відвідування)» в рамках другого форуму ділового туризму «Відкрій Україну». На щастя, гостинні організатори дотримувалися принципу: краще один раз побачити, ніж сім (або 100) разів почути. Тому лише на годину звели разом журналістів і представників української туристичної індустрії. А потім ми продовжили похід «у темпі вальсу» екскурсійними маршрутами Південної Пальмири.

Проте кілька слів про «круглий стіл». Проводився він у розкішній «золотій» залі Літературного музею. Він розмістився в колишньому палаці князів Гагариних і загалом має двадцять залів з експонатами, тому вважається одним із найбільших літературних музеїв світу. Хоча історична будівля розташована в самому серці міста, де кожен метр площі на вагу золота, ніхто не домагається ущільнення експозиції. Більше того, на прилеглий території влаштовано своєрідний сад скульптур, поруч відтворюється типовий старовинний одеський двір – ще одна «заманка» для туристів.

Однак повернімося до згаданого заходу. Запам'ятався виступ директора департаменту культури і туризму міськради Тетяни Маркової. Вона повідомила, що торік в Одесі побувало близько 1 мільйона 700 тисяч туристів. На її переконання, це далеко не межа. Тому поставлено амбіційну мету поступово довести кількість туристів до 2 мільйонів. Ключем до успіху мають стати взаємодія в цій сфері влади і бізнесу, а також головний пріоритет – гостинність.

Що ж, відвідини Одеси переконують: це – правильний шлях.

Фото Євгена ТИЩУКА.

Археологічний музей

Усередині пасажу